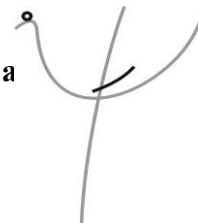

**Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva
a prevencie**

Ul. Kollárova č. 49, 036 01 Martin

t. č. 043/430 20 20, 430 20 21, 423 91 11, 0948 070 412, cpppamartin@gaya.sk, www.cpppamartin.sk

---

CHCEM ČÍTAŤ A ROZPRÁVAŤ

Rozvíjanie reči najmenších detí

Reč sa u bábätka začína vyvíjať, len čo príde na svet. Jej základy sa vytvárajú v prvých siedmich rokoch života. Pre správny vývoj reči je na prvom mieste **podnetné rodinné prostredie**. V kompetencii rodičov alebo vychovávateľov je zaistiť vhodné výchovné prostredie a dostatočné množstvo podnetov. Spôsob, akým si dieťa osvojuje reč, je veľmi jednoduchý. Je to **napodobňovanie**. Dieťaťu ponúkame rôzne podnety a hovoríme a hovoríme... Rozprávaním pri bežných situáciách a komentovaním ich priebehu, spievaním, riekankami, vysvetľovaním či čítaním rozprávok... tým všetkým **dieťa stimulujeme** a poskytujeme mu potrebný vzor reči, teda základy reči, ktoré môže napodobňovať a učiť sa podľa nich.

Ako môžeme pomôcť dieťaťu pri rozvoji reči?

6 – 8 mesiacov: dieťaťko sa hrá s leprelom, s plastovou knižkou; môže byť ešte bez textu, stačí jeden veľký zreteľný obrázok.

Úloha rodiča s dieťaťom: otvárať a zatvárať knihu, hrať sa s ňou, dotýkať sa obrázkov, ukazovať a pomenovať čo je na obrázku.

8 – 12 mesiacov: leporelá, okienkové knihy, jednoduché obrázky, fotoalbumy s členmi rodiny.

Úloha rodiča: obracať stránky, prezeráť obrázky, pomenovať ich jedným slovom. Opísať gestami, pantomímou. Napodobňovať gestá a zvuky, ktoré vydáva dieťa pri prezeraní knihy. “Čítať” jednu knihu opakovane.

12 – 18 mesiacov: dieťa už rozumie, že slová sú symbolmi vecí, preto mu umožňujeme: spoznávať osoby, zvieratá, veci, hračky, jedlo, spoznávať známe aktivity na obrázku – kúpanie, jedenie, obliekanie...

Úloha rodiča: podávame dieťaťu knihu, vzbudzujeme u neho záujem. Pomenovávame predmety. Používame jednoduché slová, najviac dvojslovné kombinácie. Zahráme situáciu na obrázku: spanie, jedenie, umývanie sa ap.

18 – 24 mesiacov: používať knihy pre deti v období dvojslovných viet. Najlepšie sú jasné, jednoduché príbehy s troj až štvorslovnými vetami. Dobré je mať dve knižky, kde sa opakuje podobná téma – dieťa si utvrdí následnosť, postupnosť. Keď sa vývin dieťaťa oneskoruje, používajte aktuálnu slovnú zásobu dieťaťa, najviac o jeden “krok” viac. Napr. ak hovorí mama, tata, - môžete opakovať tieto slová v rôznych situáciách, doplniť ich gestami alebo prirodzenými posunkami, príp. dávať tieto mená postavám z knihy. Pridať jedno slovo – napr. mama tam, tata číta, mama papá.

24 – 30 mesiacov: slovná zásoba dieťaťa rastie. Objavujú sa pokusy povedať svoj zážitok. **Dieťa by malo vedieť:** pohľadať obľúbenú knihu, dopĺňať slová, zvuky, alebo urobiť gesto, keď je “na rade”. Chápať postupnosť, spoznať a chápať, že v knihe je hlavná postava. Pri opakovaní spoznať zápletku – teraz macko spadne do vody.

Úloha rodiča: prenášať dej do reálneho života. Ak sliepka pobožká kuriatko, aj mama pobožká dieťa. Ponechať výber knihy dieťaťu. Pýtať sa dieťaťa, ako sa kto volá, čo sa stane.

V napínavej časti príbehu počkajte – vydržte, čo urobí dieťa, možno bude samé pokračovať. Pri čítaní známych riekaniek urobte pauzu, aby dieťa doplnilo posledné slovo.

30 – 36 mesiacov: dieťa tvorí vety. Výrazne sa zlepšuje porozumenie. Teraz si už dieťa: „číta“ knihu samé, komentuje, spoznáva dobré a zlé vlastnosti postáv, začína chápať vzťahy medzi postavami, vie rozlišovať minulosť a prítomnosť. Pre deti vyberáme knihy so zaujímavými príbehmi, môžu sa objaviť aj básničky, rýmy, jednoduché metafory.

Úloha rodiča: Nechajte dieťa príbeh hovoriť, prípadne zahrať gestami alebo posunkami podľa ilustrácii. Pred čítaním novej knihy skúste dieťa nechať hádať, o čom bude. Skúste s dieťaťom niektoré pasáže zahrať, zdramatizovať ako divadielko.

Po 30. mesiaci by dieťa nemalo používať cumleť a fľašku. Treba zväziť aj dĺžku kojenia. U dieťaťa sa totiž predĺženým saním fixuje nesprávna poloha jazyka. Ďalším pomerne častým problémom je nesprávne dýchanie u detí.

Pre **nácvik správneho dýchania** ako hrové činnosti možno odporúčať:

- fúkacie hračky, bublifuk – podporovať najmä plynulé a kontrolované vydychovanie (nafúkni jednu čo najväčšiu bublinu)
- fúkanie do pierok, listov, kúskov jemného papiera
- nafukovanie balónikov, plastových trubičiek, ap.

Aby sa aktivovali svalové skupiny **pre správnu výslovnosť** hlások, je dobré hrovou formou precvičovať svaly v oblasti úst a tváre:

- mračenie sa
- špúlenie úst
- široký úsmev
- mrkanie
- nafukovanie líc
- vyplazenie jazyka
- pohyb jazyka v ústach
- olizovanie hornej a dolnej pery, atď.

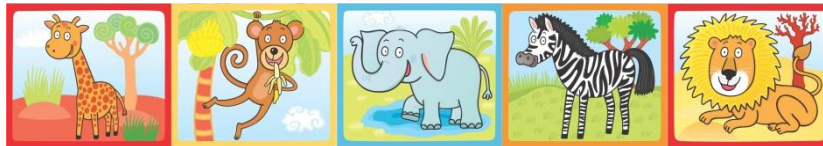
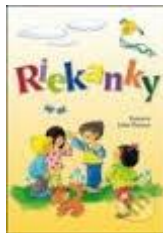
Už v predškolskom veku môžeme u dieťaťa ďalej **rozvíjať slovnú zásobu** rôznymi cvičeniami a hrami, napr.:

- rozlišovanie hlások na začiatku, v strede a na konci slova
- skladanie rozstrihaných obrázkov, ich pomenovanie
- obrázkové pexeso
- označovanie protikladov, hľadanie synonym k danému slovu
- tvorenie slov na danú hlásku, tvorenie viet na dané slová
- dokončenie vety, jej postupné rozvíjanie
- opis obrázka, situácie na obrázku
- dorozprávanie príbehu, napr. známej rozprávky
- vymýšľanie príbehov, rozprávok
- nácvik básničiek, riekaniek, piesní, atď.
- každodenná intenzívna vzájomná komunikácia s dieťaťom.

Tipy na knihy:

- plastové leporelá pre najmenších
- Ťap, ťap, ťapušky, Riekanky, Zvieratká z farmy, Mám 1rok Čo už viem? Tri prasiatka, O repe, O perníkovej chalúpkke, O červenej čiapočke, O Pampúšikovi,

Svrček a mravce, Můj macík, O kuriatku Píp, Zatúlané húsa, Krtkove nohavičky, Škôlkarka Barborka a jej veľké starosti, Škôlkarka Barborka a jej macík, U nás doma...

Spracovala: **Mgr. Jarmila Hlavatá**, CPPPaP Martin

Literatúra: Horňáková, K., Kapalková, S., Mikulajová, M.: Kniha o detskej reči. Bratislava: Slniečko 2005